

ЕКЗИСТЕНЦІАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПРАВА (від лат. *existentia* — існування) — одна із сучас. природно-правових теорій, в основі якої — система поглядів, уявлень та ідей, згідно з якими джерелом правових норм є екзистенція як спосіб буття людської особистості. Виникла в 20 ст. Найб. поширення набула в 40–60-х рр. Осн. представники — Е. Фехнер, В. Майхофер, Г. Кон. Феномен права, за екзистенціалізмом, виникає як результат екзистенціального буття людини і вирішення нею конкр. життєвих ситуацій. Право — лише один із зовн. факторів, що протиставляються екзистенції. Екзистенціаліст. філософія права ґрунтується на протиставленні повсякденного, емпіричного і відчуженого буття глибинному, живому існуванню людини. Право на рівні повсякд. буття, позитивне право, на думку екзистенціалістів, є чимось штучним і незмінним. Свою життєву силу воно знаходить лише в екзистенції людини. Взаємозв'язок екзистенції як основи права і повсякденного сусп. буття втілюється у безперервній серії конкр. життєвих ситуацій, найважливіше місце серед яких посідають «граничні ситуації». У цих ситуаціях відбувається вплив екзистенції на позит. право. В результаті останнє розглядається представниками Е. т. п. як можливе «екзистенціалістське» право. На їх думку, «конкретні масштаби справедливості», принципи природного права впливають з екзистенції людини і «природи речей». Ці масштаби і принципи, як результат взаємодії екзистенції і середовища, змінюються залежно від ситуацій. Саме тому природне право не має сталого, незмінного змісту. Воно складається із правильного, екзистенціалістського, вирішення правових конфліктів. Право в екзистенціалізмі трактується як безперервний ланцюг окр. правових ситуацій, що не можуть бути виражені застиглою нормою. Ситуація індивідуальна і неповторна — ось чому її правове вирішення не піддається нормуванню. Вона надає закону та ін. джерелам права значимість. Конкр. ситуація — юридичний казус — трактується як щось таке, що не зводиться до заг. правила, тобто норми.

В. І. Тимошенко.